

Gemeente Texel

.txl

Document	Archeologische Quickscan
Plangebied	Stolpweg zuid van no, 23, Den Hoorn, gemeente Texel
Adviesnummer	21058
Opsteller(s)	Michiel Bartels (Gemeentelijk Archeoloog, sr. KNA-archeoloog), Sander Gerritsen (sr. archeoloog),
Datum	23-02-2021

Advies	Vrijgeven, monitoring bouwput. Opnemen stelpost (€ 2.500,- ex btw) in begroting grondwerk.
Vervolgtraject	Het is van belang dat Archeologie West-Friesland minstens twee weken van tevoren wordt geïnformeerd over de start van de werkzaamheden (aanleg bouwput). Graag ontvangen wij de contactgegevens van de veroorzaker, zodat contact kan worden onderhouden over de voortgang. archeologie@hoorn.nl / 06-30468593

Archeologische Quickscan

1. Inleiding

Op verzoek van de gemeente Texel (contactpersoon: Ilse Boerdijk) is gekeken naar het aspect archeologie met betrekking tot de nieuwbouw op de locatie kavel Stolpweg ten zuiden van no. 23 te Den Hoorn. De locatie ligt ten zuiden van het dorpslint van Den Hoorn in een zandige laagte. Het voornemen is om vier woningen te realiseren. De bestaande situatie is een braakliggend terrein met grasland aan de oostelijke zijde van de Stolpweg. Ten zuiden ligt een sloot met duiker, ten oosten een kavelsloot en ten noorden de nieuwbouw van enkele geschakelde eengezinswoningen. Het terrein is trapeziumvormig en beslaat ongeveer 600 m². De funderingswijze van de toekomstige volumes is onbekend. Vermoed wordt dat hier ten behoeve van de bouw 70 cm zal worden uitgediept voor de bouwputten.

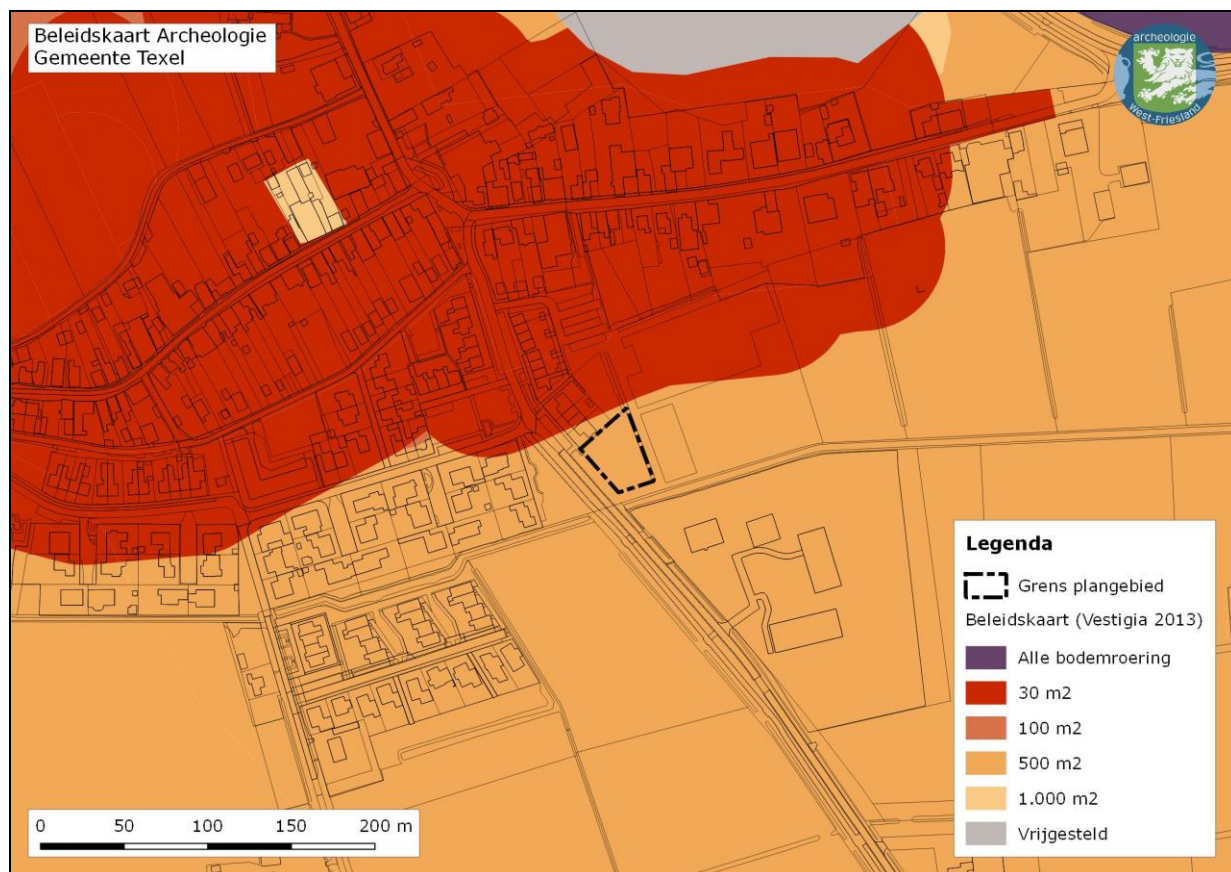

Afbeelding 1. Luchtfoto van het plangebied. Aan de Stolpweg, Den Hoorn.

2. Beleidskaart archeologie

Voor de gemeente Texel is de beleidskaart van Vestigia Bv (2007, update 2013) vigerend. Op de beleidskaart zijn zones met een archeologische waarde of verwachting aangeduid, die zich laten vertalen in vrijstellingsgrenzen. Bodemingrepen die binnen de geldende vrijstellingsgrens blijven zijn niet onderzoeksplchtig.

De locatie Stolpweg ligt in de zone waar archeologisch onderzoek voor ingrepen van boven de 500 m² is vereist. Indien het gehele gebied van ca. 600 m² de bodem wordt geroerd, overschrijdt de ingreep de vrijstellingsgrens met 100 m².

Afbeelding 2. De beleidskaart en binnen het zwarte kader het plangebied.

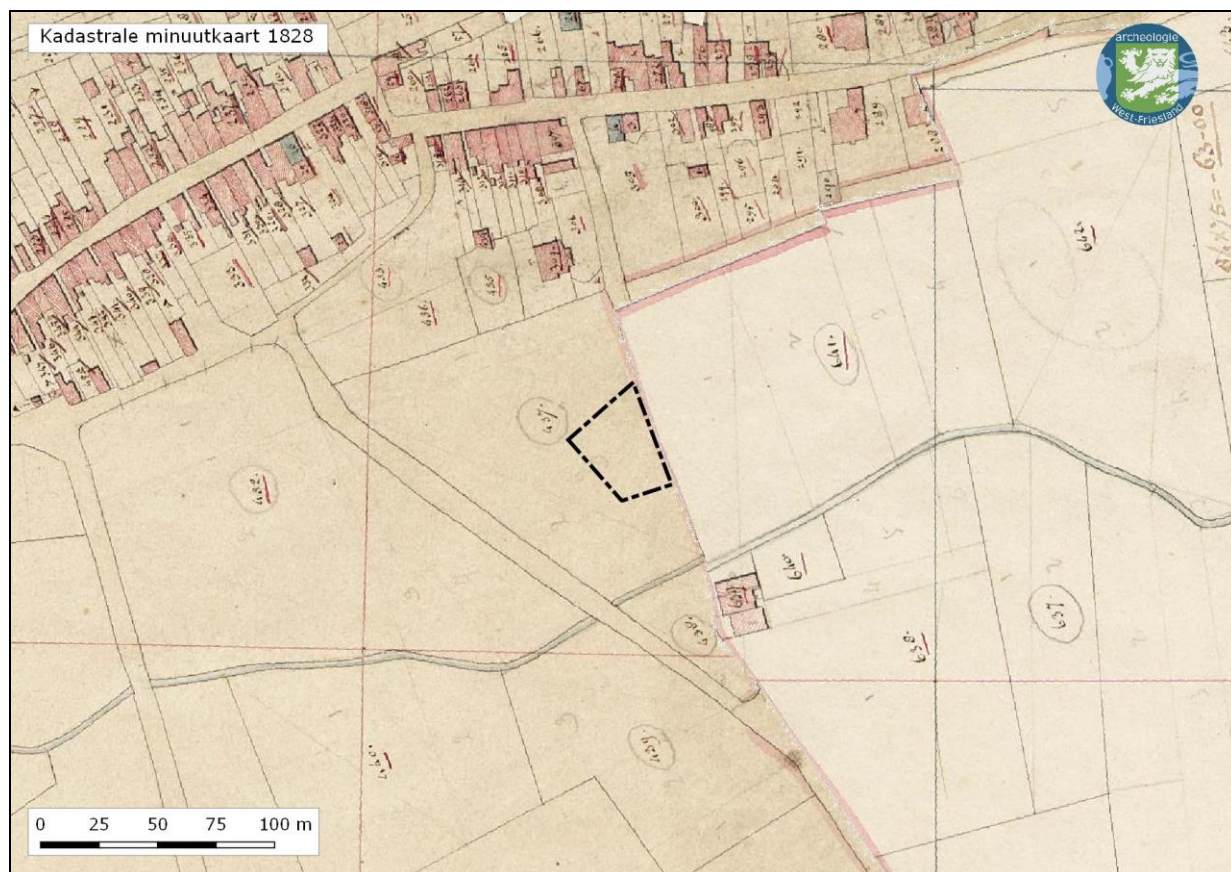
3. Cultuurhistorische achtergrond

Voor het bepalen van de aanwezigheid van bewoningsresten uit de Nieuwe Tijd kan gebruik worden gemaakt van historisch kaartmateriaal. Het meest hiervoor geschikt is de kadastrale kaart van 1828. De topografie is echter drastisch gewijzigd door de ingrepen van de ruilverkaveling in de periode 1954-1967. De Stolpweg, ook wel 'De Werf' genoemd, is toegevoegd en vormt geen historische route. Zowel de kavels als de waterlopen zijn volledig vergraven. Dat maakt het terugbrengen van de historisch-geografische indeling lastig.

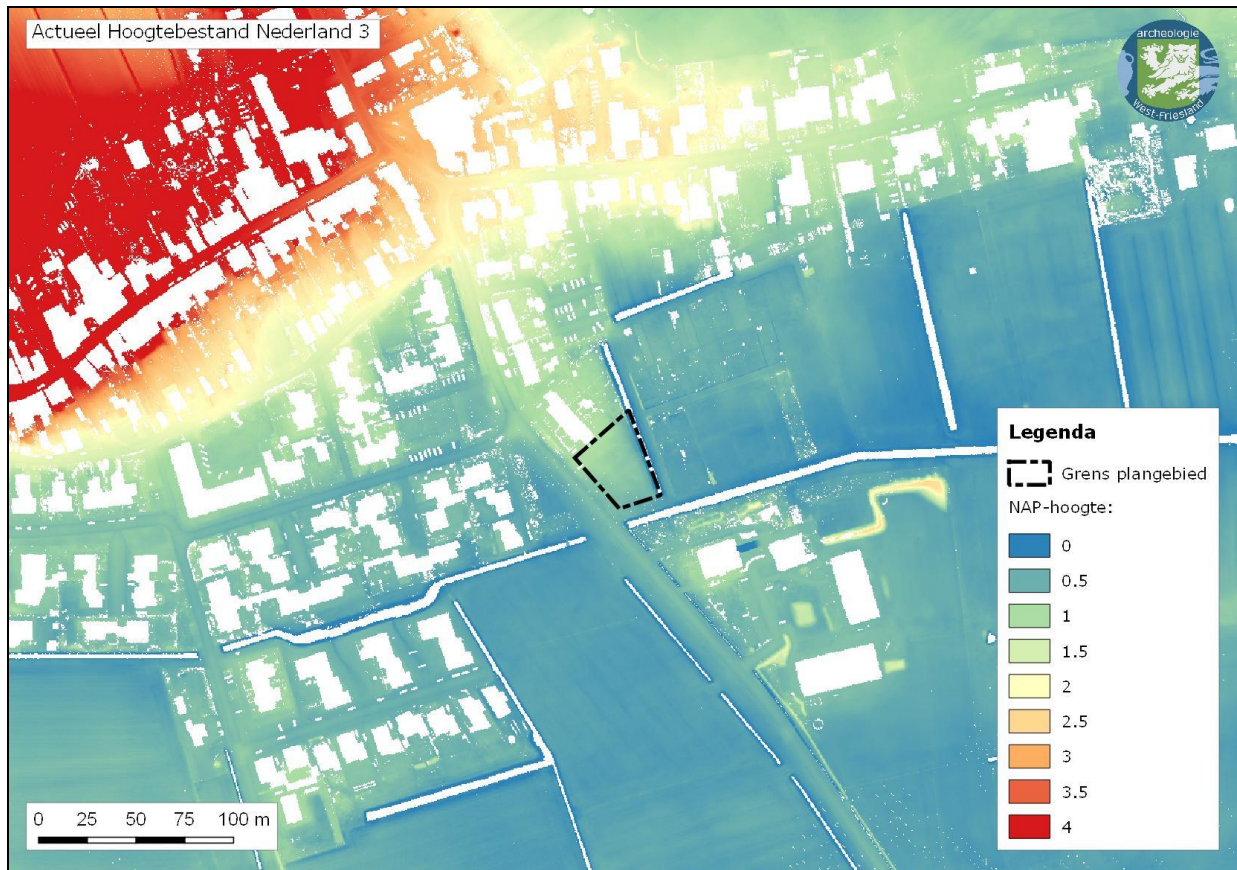
De percelen waar nu de vier woonhuizen aan de oostzijde van de Stolpweg staan worden in de 19de eeuw 'Veerkoog' genoemd (kavel 1897, 1898), dat wil zeggen het buitendijkse land waar vandaan het Veer vertrekt of de overvaart plaatsvond. In 1640 wordt volgens Schraag hier dit veer genoemd. Ten zuiden hiervan, ongeveer op de plek van de toekomstige ontwikkeling ligt de Huiskoog (kavel 637, 1827).¹ Dit duidt op een laag stuk ingedijkt land dat bij een bepaalde woning hoort. Daarmee kan wellicht worden aangenomen dat het noordelijke deel aanvankelijk aan bevaarbaar water lag, tot dat het zuidelijk deel door middel van een kade of een lage dijk werd ingepolderd. Het dorp Den Hoorn lag aan de zuidkust van Texel en vormde een natuurlijk strandhaven. Deze verlandde in de loop der tijd omdat aan het zuidelijk deel telkens nieuwe kustbogen ontstonden. Den Hoorn werd daardoor een beschutte baai met ondiep water. De bevolking woonde op de hooggelegen delen in de straat Klif, Herenstraat en Diek.² De Mokbaai is de laatste van deze kustbogen.

¹ Schraag 1990, 239-241 en 243, en 23-235.

² De Jager & Kikkert, 1998 154-155, Schoorl, 214-217.

Afbeelding 3. De kadastrale minuut van 1828 met in de cirkel het plangebied.

Afbeelding 4. De NAP hoogtes van het gebied. De rode zones zijn de hoge gebieden aan Klif en Herenstraat Den Hoorn.

4. Archeologische en geologische bronnen

Aan de hand van bodemkaarten kan inzicht worden verkregen in de verwachting voor vindplaatsen uit de prehistorie en de middeleeuwen/nieuwe tijd.

De geomorfologische kaart (afb. 5) laat in geel een zandige vlakte zien. Ten noorden daarvan liggen glooiingen eveneens opgebouwd uit zand. Op de zandige heuvel ten noorden van Klif is de kerk van Den Hoorn gebouwd.

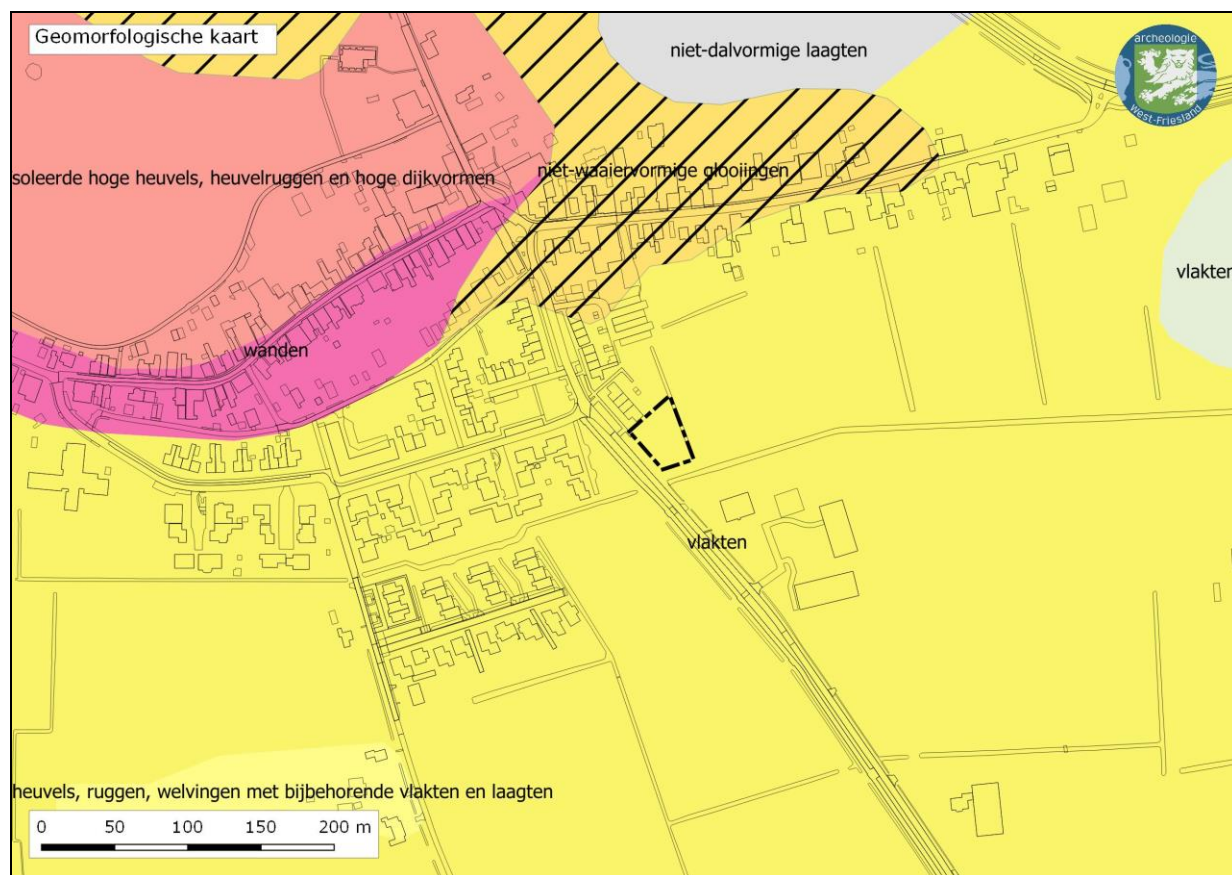
Afbeelding 5. De kerk van Den Hoorn gezien vanaf het Hooge Achterom.

In het dorp hebben enkele waarnemingen plaatsgevonden en is enig booronderzoek uitgevoerd. Aan het Hoge Achterom (ongenummerd, tweede perceel van de Westerweg) heeft op 6-6-2017 booronderzoek plaatsgevonden (Archis 227714810). Hieruit bleek dat zover de boor reikte (>3 m) alleen een natuurlijke zandophoging te vinden was.

Door detectoramateurs is veel gezocht in en nabij Den Hoorn. Dit heeft vondsten en vooral munten vanaf de 12de eeuw opgeleverd.

Ook in het plangebied is gezocht. Dit wordt in de wandeling het 'Bommenveldje' genoemd omdat hier in het verleden brisantgranaten zijn gevonden. Deze zijn geamoveerd waardoor de kans op overige munitie zeer klein is. Verder is in het verleden hier grond uit de Herenstraat gestort. Hiertussen bevonden zich een 12de-13de-eeuwse riemtong en munten uit de 17de-18de eeuw.³

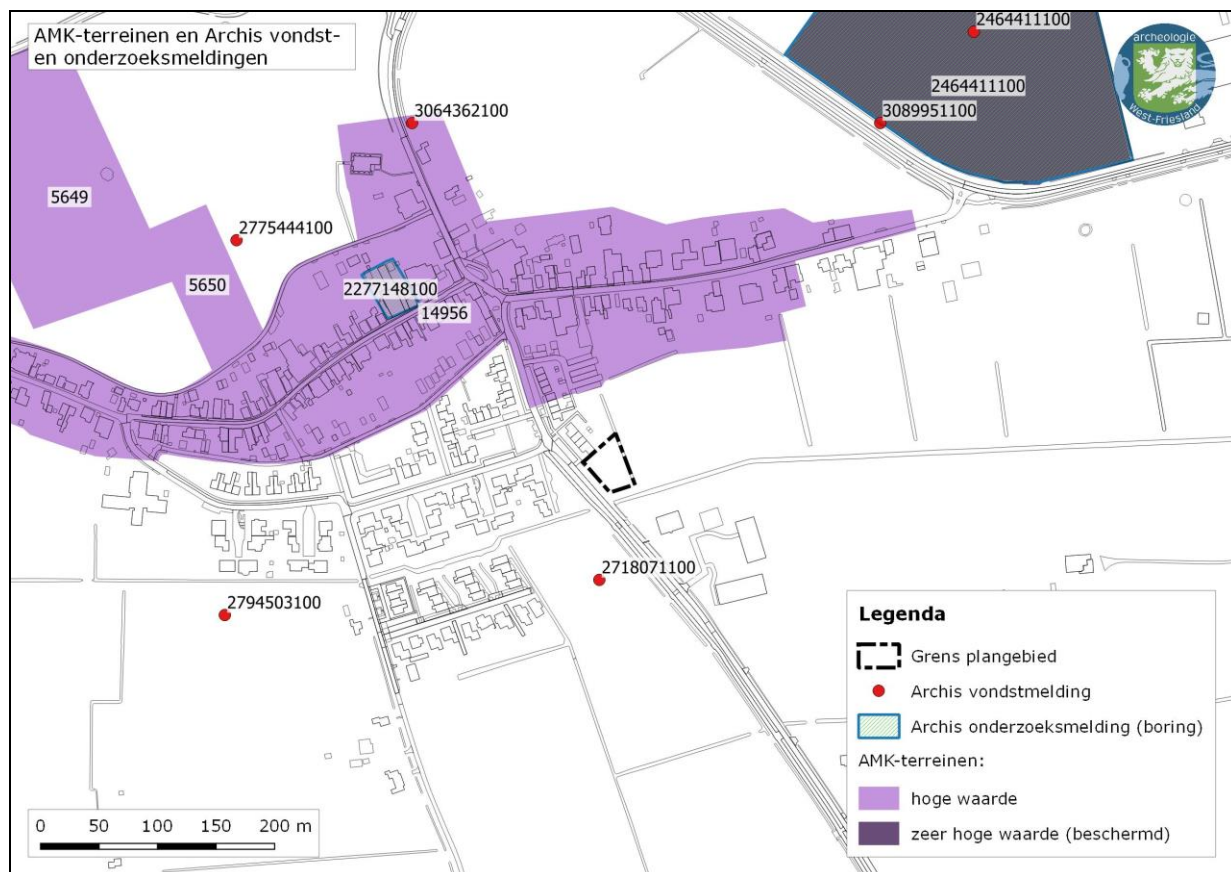
De metaalvondsten worden sinds 2019 geïnventariseerd door Archeologie West-Friesland, een rapport is nog niet gereed.

Afbeelding 6. De Geomorfologische kaart van het gebied met in de zwarte stippellijn de Stolpweg locatie.

Het gebied bevat sinds de ruilverkaveling geen aardkundige waarden meer.

³ Schriftelijke mededeling Paul Dekker, amateurarcheoloog en bewoner van de Stolpweg, Den Hoorn.

Afbeelding 7. De officiële vondstmeldingen in en nabij Den Hoorn.

5. Conclusie

De geplande ontwikkeling kan indien meer dan 500 m² wordt gebouwd de toegestane grens overschrijden. Echter, gezien de lage ligging van het gebied en de bodemingrepen ten tijde van de ruilverkaveling, is de verwachting op (bewonings)resten laag. Mogelijk zijn op grotere diepte nog resten van de strandhaven of een veersteiger te vinden. Systematisch archeologisch onderzoek zal niet leiden tot kenniswinst. Daarmee is geen reden om in de cyclus van archeologische monumentenzorg een nader systematisch onderzoek te doen. Wel is de kans op het aantreffen van diverse vondsten aanwezig bij het bouwrijpmaken van het terrein.

6. Advies

Indien de (grondroerende) plannen ongewijzigd blijven, is nader archeologisch onderzoek in het kader van de Archeologische Monumentenzorg niet noodzakelijk. Wel is het monitoren van het grondeverzet van belang. Voor het uitvoeren van de **monitoring** wordt geadviseerd een **stelpost** (€2.500,- ex btw) op te nemen. Deze stelpost zal het documenteren en uitwerken van eventuele vondsten dekken. Het monitoren van de graafwerkzaamheden zal niet tot noemenswaardige vertragingen leiden. Vondstmateriaal dat bij het uitvoeren van het werk wordt aangetroffen is (conform de Erfgoedwet, § 5.4, artikel 5.10) eigendom van de Provincie Noord-Holland en zal door Archeologie West-Friesland worden aangeleverd aan het Provinciaal depot voor archeologie van Noord-Holland te Castricum.

De voorgenomen ingreep is daarmee vrijgesteld van archeologisch onderzoek. **Ten behoeve van het doen van waarnemingen dient wel in de omgevingsvergunning te worden opgenomen dat Archeologie West-Friesland toekomstige graafwerkzaamheden wil monitoren.**

Het is van belang dat Archeologie West-Friesland minstens een week van tevoren wordt geïnformeerd over de start van de werkzaamheden (archeologie@hoorn.nl / 06-11648953 / 06-30468593). Graag ontvangen wij de contactgegevens van de veroorzaker, zodat contact kan worden onderhouden over de voortgang.

7. Bronnen

AHN3 (www.ahn.nl)

Archis 3.0

Gemeente Texel, 2013. Archeologische Beleidskaart (vastgesteld door de gemeenteraad op 12 juni 2013).

Hessing, W.A.M. et al. 2012. Toelichting bij de archeologische beleidskaart van de Gemeente Texel. Geactualiseerde versie 2012 *Vestigia Rapport V984*, Amersfoort.

Jager, C. de & W. J. Kikkert, 1998. *Van het Clijf tot Den Hoorn, geschiedenis van het zuiden van Texel, van de oudste tijden tot de verwoesting van Den Horn en het ontstaan van Den Hoorn*. Den Burg.

Schoorl, H. *De Convexe Kustboog 2 Het westelijk deel van het Waddengebied en het eiland Texel vanaf circa 1550*. Schoorl.

Schraag, S., 1990. *Veldnamen van Texel*. Den Burg.

Woltering, P. J. 2000. *The archaeology of Texel, four studies on settlement and landscape (1350 BC-AD 1500)*. (Thesis Vrije Universiteit, Amsterdam-Buitenveldert) Amersfoort.

Vos, P., M. van der Meulen, H. Weerts en J. Bazelmans 2018: Atlas van Nederland in het Holoceen. Landschap en bewoning vanaf de laatste ijstijd tot nu, Amsterdam (Prometheus). Op 02-06-2020 gedownload van www.archeologieinnederland.nl.

Woltering, P. J., 2002. Vroeg middeleeuws Den Burg op Texel, een verstrekte nederzetting uit de 7de-8ste eeuw, In: P.J. Woltering et al. (red)., *Middeleeuwse toestanden, archeologie, geschiedenis en monumentenzorg., aangeboden aan Herbert Sarfatij bij zijn 65ste verjaardag*, Amersfoort, 25-64.

8. Geldigheid

Indien de (bodemroerende) plannen voor dit project worden gewijzigd na advisering, dan dienen de nieuwe plannen te worden voorgelegd aan Archeologie West-Friesland, zodat deze opnieuw kunnen worden beoordeeld. Het voorgaande advies vervalt daarmee.

Deze archeologische quickscan heeft een geldigheid van **2 jaar**. Na verloop van deze periode wordt het advies ongeldig en dient bij ontwikkelingen een nieuw archeologisch advies te worden aangevraagd. Dit geldt ook voor ongewijzigde bouwplannen.

Bovenstaand archeologisch advies is daarmee geldig tot:

17-02-2023

Afbeelding 8. Luchtfoto van de locatie en omgeving.